

Termékdíj-fizetési kötelezettség átvállalása: II. szerződéssel 2010

A számlán átvállalással szemben teljesen más rendszer a szerződéssel történő átvállalás. Mint a nevéből is látható a felek polgári jogi szerződést kötnek a termékdíj-fizetési kötelezettség átvállalásáról. Szinte minden a szerződő felek megállapodásától függ: az átvállalás mértéke (részben vagy teljesen, az átvállalás feltételei, milyen termékekre terjed ki, stb.). A jogszabály az átvállalási szerződésre vonatkozóan néhány minimum feltételt határoz meg [53/2003. Kormányrendelet (a továbbiakban: KtKr.) 15. § (4) bekezdése], egyébként a szerződés tartalma a felek megállapodásán alapul.

Rögtön az elején fel kell hívjam a figyelmet, hogy e terület jelentős változásokon ment keresztül 2009. január 1-jétől. Egyrészt a bérnyújtás esetét tekintve, ahol a - kötelezett személyében - bekövetkező változás megfordította az átvállalhatóság irányát, másrészt az átvállalási lehetőségek köre bővült, amely bővülés 2010-ben is folytatódott, és ezen túlmenően az eljárási rend teljes mértékben átalakult.

1. A szerződések nyilvántartása a Vám- és Pénzügyőrség hatáskörébe került

Az átvállalási szerződéseket, a korábbi évek eljárási rendjével ellentétben (amikor a szerződéseket a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztériumnak kellett benyújtani jóváhagyás céljából) a vámhatósághoz kell megküldeni nyilvántartásba vétel céljából. Erre a szerződés megkötését követő 30 napon belül kell sort keríteni.

A korábbi eljárásrendnek megfelelően megkötött és a Minisztérium által jóváhagyott átvállalási szerződések, azok lejártáig (vagy egyéb oknál fogva történő érvényvesztésig) érvényesek.

Változás! A jogszabály 2010. január 1-jétől bekövetkezett változásával az átvállalási szerződés nyilvántartásba vételi kötelezettsége nem terjed ki a csomagoláson belül a kis mennyiségű csomagolást forgalomba hozó kötelezett és a csomagolást hasznosítást koordináló szervezet között, a csomagolás termékdíjára létrejött átvállalási szerződésre. Helyette a kötelezettnek a szerződés megkötését követő 15 napon belül bejelentési kötelezettsége van, amely részeként másolatban megküldi a vámhatóságnak az átvállalási szerződést.

A vámhatóság a benyújtott szerződéseket nyilvántartásba veszi, kivéve a jogszabálynak meg nem felelő szerződéseket és a kis mennyiségű csomagolást forgalomba hozó kötelezett és a csomagolást hasznosító koordináló szervezet közötti szerződést. A szerződés tartalmi feltételeit a KtKr. 15.§ (4) bekezdése tartalmazza. Az itt felsorolt feltételek bármelyikének hiánya elutasításhoz vezet. Egyik lényeges elem a szerződés átvállalási időszakának, és kezdő időpontjának meghatározása. Az átvállalási időszak nem lehet hosszabb a jogszabályban rögzítetténél. A KtKr. általánosságban 5 év időtartamot határoz meg, azonban a hasznosítást koordináló szervezettel kötött szerződés átvállalási időszaka nem haladhatja meg, a hasznosítást koordináló szervezet mentességi engedélyének érvényességi idejét.

Bár természetesnek vesszük, de fontos figyelni a szerződés tartalmi elemei között az aláírásra is. Az átvállalási szerződéseknél jellemző hiba volt az aláírás hiánya valamelyik fél részéről. Az aláírásnak cégszerűnek kell lennie!

A vámhatóság a jogszabálynak megfelelően benyújtott átvállalási szerződéseket nyilvántartásba veszi, és a nyilvántartásba vételről mindkét szerződő felet értesíti. Az értesítésnek fontos tartalmi eleme a nyilvántartásba vétel időpontja, mivel az átvállalás leghamarabb az ezt követő hónap első napjától érvényes, hacsak a szerződésben a kezdő időpontra vonatkozóan későbbi időpontot nem határoztak meg. A két fél között létrejött első szerződés tekintetében ez különösebb gondot nem okoz, bár nem árt tudni, hogy az átvállalási szerződés nem a megkötésének napjától érvényes. Viszont a szerződések módosítása, korábbi szerződések lejárta okán, a folyamatosságot biztosító új szerződések tekintetében fontos, hogy megfelelő időben megkezdődjön az eljárás.

Például Gépjármű Gyártó Rt.-nek átvállalási szerződése van gumiabroncsra Hasznosítást Koordináló Szervezet Nonprofit Zrt-vel. Az átvállalási szerződés lejár 2010. december 31-én, de Gépjármű Gyártó Rt. szeretne 2011-ben is mentesülni a termékdíj-fizetési kötelezettség alól. Célszerű a 2011-re vonatkozó átvállalási szerződést előkészíteni és benyújtani 2010. október közepéig, hogy a háttérjogszabályokban előírt határidőkkel is 2011. január 1-től nyilvántartásba vett átvállalási szerződése legyen, ezért a Gépjármű Gyártó Rt. megköti az átvállalási szerződést a Hasznosítást Koordináló Szervezet Nonprofit Zrt-vel és benyújtják 2010. október 15-ig.

Ez alól egy kivétel akad, amikor egy gazdasági társaság valamilyen okból kifolyólag átalakul (azaz a társasági létében változás következik be), ekkor a cégbejegyzés vagy változásbejegyzést követő 30 napon belül beadott új átvállalási szerződés a cégbejegyzés vagy változás bejegyzés napjától lesz érvényes. Így a jogfolytonosság fenntartható és nem keletkezik rés a mentességi időszakban.

Például Gépjármű Gyártó Rt.-nek átvállalási szerződése van gumibroncsra Hasznosítást Koordináló Szervezet Nonprofit Zrt.-vel. A Gépjármű Gyártó Rt. összeolvad a Lengéscsillapító Gyártó Kft.-vel és új cég jön létre a Gépjármű és Lengéscsillapító Gyártó Zrt. Az új cég, új azonosítószámokkal rendelkezik, így a régi szerződésében foglaltak már nem helytállóak, ezért új szerződést köt Hasznosítást Koordináló Szervezet Nonprofit Zrt.-vel (értelemszerűen az ehhez szükséges adminisztrációs teendőket elvégezte korábban). Az új szerződést benyújtja, és mivel a benyújtás a cégbejegyzést követő 20 napon belül történt, a vámhatóság az összeolvadást jelentő cégbejegyzés dátumától veszi nyilvántartásba a szerződést.

Hasonlóan az előzőekhez, 2010. január 1-jétől változás, hogy nem kell új szerződést kötni, ha a szerződő felek neve, székhelye, telephelye vagy a szerződésben foglalt bankszámla száma megváltozik. Ezen változásokat azonban a változást követő 45 napon belül be kell jelenteni a vámhatóságnak, aki a nyilvántartásában átvezeti azokat. Be nem jelentett adatváltozás esetén a szerződés a 46 naptól érvénytelen.

2. Csak meghatározott célból köthető átvállalására szerződés

Átvállalási szerződés

- a) külföldre értékesítés,
- b) bérnyújtás,
- c) a termelői szerveződés valamint
- d) hasznosítást koordináló szervezeten keresztül mentesség esetén köthető.

2. a) Külföldre értékesítés esetén

Külföldre értékesítés esetén az átvállalás célja: az adminisztráció csökkentése, valamint a forgóeszköz lekötés elkerülése. Alaphelyzetben a gyártó a termékdíjat megfizeti és a külföldre értékesítő első belföldi vevője a kivitelt követően a termékdíjat visszaigényelheti. A külföldre értékesítés céljából történő átvállalási szerződést a kötelezett köti vevőjével, aki a termékdíjköteles terméket kiviszi az országból.

Például az Akkumulátorgyár Zrt. eladja a termékdíjköteles termékét (akkumulátort) az Autógyártó Kft.-nek, aki az elkészült gépkocsikat külföldön értékesíti. A termékdíj szempontjából lényegtelen, hogy a kivitelt az Unió valamely tagállamába vagy harmadik országba történik-e. A szerződés alapján a gyártó, mint alapesetben kötelezett nem vállalja be és nem fizeti meg a termékdíjat. A másodlagos kötelezett (aki átvállalta a termékdíjfizetési kötelezettséget) bevallásában nem fizet termékdíjat, mivel külföldre viszi a termékdíjköteles terméket (és ezért termékdíjfizetési kötelezettsége nem keletkezik), csupán az átvállalt termékek mennyiségi adatait vállalja be a bevallás ÁTV lapján. A gyártó, kötelezett az átvállalási szerződés szerint vezeti nyilvántartását, míg a másodlagos kötelezett (az átvállaló) a nyilvántartásával köteles igazolni (és az azt alátámasztó bizonylatokkal – fuvarlevelek, vámokmányok, illetve számla) a kivitelt.

Nagyon fontos, hogy átvállalás csak arra a termékre vonatkozhat, amelyet az első vevő belföldön nem hoz forgalomba és saját céljára nem használ fel, azaz kiviszi az országból. A kivitelt sokan úgy értelmezik, hogy az áru fizikai valója elhagyja az országot, azonban nem csak fizikai valójában, de „pénzügyileg” is el kell hagynia az árunak az országot. Nem minősül kivitelnak a CÉG Kft. szempontjából, ha például a CÉG Kft. az árut feladja a KÜLFÖLDI vevő címére, de a számlát egy belföldi KERESKEDŐ Kft. részére állítja ki, és ez a belföldi KERESKEDŐ Kft. az, aki a KÜLFÖLDI vevő számára számláz.

Azon első vevő cégek esetében, akiknek a forgalma megoszlik, bonyodalmat jelenthet a belföldi és a külföldi forgalom elkülönítése.

Maradjunk a korábbi példánál: az Akkumulátorgyár Zrt. eladja a termékdíjköteles termékét (akkumulátort) az Autógyártó Kft.-nek, aki az elkészült gépkocsikat kisebb részben Magyarországon, nagyobb részben külföldön értékesíti. A fentiek alapján az átvállalást csak azon akkumulátorokra terjesztheti ki, amelyeket maradéktalanul külföldre értékesít. (Ez alatt nem azt kell érteni, hogy pontosan azon akkumulátorokra, amelyek lehvagyták az országot, hanem azon mennyiségre.) A

belföldre kerülő kocsikban lévő akkumulátorokra a termékdíjfizetési kötelezettség nem vállalható át.

Az adminisztráció csökkentése érdekében 2009. január 1-jétől új átvállalási lehetőség került a törvénybe, éppen ezen probléma kiküszöbölésére. A törvény lehetőséget biztosít a teljes vásárolt mennyiség után a termékdíj-fizetési kötelezettség átvállalására, ha a megvásárolt mennyiség legalább 60%-át külföldre értékesíti a vevő (másodlagos kötelezett).

Példánkat folytatva, ha az Autógyártó Kft. a gépkocsik legalább 60%-át külföldre értékesíti, akkor a megvásárolt összes akkumulátor utáni termékdíjfizetési kötelezettséget átvállalhatja Akkumulátorgyár Zrt.-től. Ekkor az Autógyártó Kft. lesz a kötelezett (másodlagos kötelezett). A kivitt autókba szerelt akkumulátor után termékdíjfizetési kötelezettsége nem keletkezik, de a belföldön forgalomba hozott (eladott) gépkocsikba épített akkumulátorok után igen. Az Autógyártó Kft.-nek a termékdíjfizetési kötelezettségével kapcsolatban olyan kötelezettségei vannak, mint amelyeket az eredeti kötelezettnek kellene teljesítenie, ha nem vállalták volna át tőle a kötelezettségeit, azzal a különbséggel, hogy a mentesség érdekében hasznosítást koordináló szervezettel szerződést köthet.

A 60%-nyi termékdíjköteles termék külföldre történő értékesítését az átvállalás időpontjától számított egy éven belül kell teljesíteni.

2. b) Bérgyártás esetén

Bérgyártás esetén korábban a bérgyártót tekintette a szabályozás kötelezettnek, de 2009. január 1-jétől a bérgyártató vált kötelezetté.

A bérgyártás fogalmát a törvény egyértelműen meghatározta, így csakis az ott meghatározott tevékenység tekinthető bérgyártásnak.

Átvállalási lehetősége most a bérgyártónak van, a bérgyártatótól. Hol lehet ennek jelentősége? Eddig – mivel a bérgyártó volt a kötelezett –, a bérgyártó teljesítette az adminisztrációs kötelezettségeket, melyek 2009. január 1-jétől a bérgyártatóra szálltak át. Ha a bérgyártónak van kialakult rendszere a kötelezettségek teljesítésére, akkor azt többlet szolgáltatásként tudja nyújtani a bérgyártatónak.

2. c) Termelői szerveződés

A szabályozás 2010. január 1-jétől bekövetkezett változásával a termelői szerveződésen keresztül forgalomba hozott termékdíjköteles termék esetében lehetősége van a termelői szerveződésnek a termékdíjfizetési kötelezettség átvállalására.

Például: Az almatermelő gazdák létrehozták saját termelői szerveződésüket és ezen keresztül értékesítik az almát. A gazdák a termelői szerveződés keretében közösen veszik meg a csomagolóeszközöket (faládákat), amelyek az alma szállításához szükséges. A csomagolást a gazdák végzik, így ők a csomagolás hazai előállítói („gyártói”), azonban a termelői szerveződés a termékdíjfizetési kötelezettséget átvállalja, és így gazdákat nem terheli a termékdíjfizetési kötelezettséggel járó bevallás.

A termelői szerveződés bejelenti a vámhatóságnak a faládákat, mint újrahasználatos csomagolóeszköz, nyilvántartást vezet a ládák használatáról, így évente csak egyszer kell bevallást benyújtania és csak a tárgyévben újonnan beszerzett ládák után kell teljesíteni az egyszeri termékdíj-fizetési kötelezettséget.

2. d) Hasznosítást koordináló szervezeten keresztüli mentesség esetén

Hasznosítást koordináló szervezeten keresztüli mentesség érdekében kötött átvállalási szerződés során az alapeset szerinti kötelezett helyett, a hasznosítást koordináló szervezet szervezi meg a megfelelő mennyiségű hulladék visszagyűjtését és megfelelő módon történő hasznosítását. Fokozott figyelmet kell fordítani arra, hogy a szerződés milyen KT-kódokat és milyen vámtarifaszámokat (csomagolás esetében csak KT-kódokat) tartalmaz, mert az átvállalás csakis a szerződésbe foglalt termékekre fog vonatkozni. Ha a szerződés nem tartalmazza valamelyik átvállalni szándékolt termék KT-kódját vagy vámtarifaszámát (és így a kötelezettség egy része nem száll át az átvállalóra), akkor módosítható a szerződés, de nem visszamenőleges érvényességgel! Az általános részben már foglalkoztunk azzal a kérdéssel, hogy meddig

érvényes az átvállalási szerződés. Az átvállalási szerződés érvényvesztése történhet a szerződésben meghatározott feltétel nem teljesülése okán, de történhet a hasznosítást koordináló szervezet mentességi engedélyének visszavonásával is. (Ugyanis ekkor az érintett átvállalási szerződések érvényüket veszítik.)

A hasznosítást koordináló szervezetek nyílt szervezetek, és kötelesek az átvállalási szerződési feltételeknek megfelelő szerződéskötési ajánlatokat elfogadni. Nem mérlegelhetnek a szerződéssel érintett termékek mennyisége alapján.

3. Felelősség-megoszlási szabályok

A szerződéssel történő termékdíj-fizetési kötelezettség átvállalása során, a számlán történő átvállalással szemben a kötelezett felelőssége megmarad, és nem lép a helyébe teljes mértékben az átvállaló felelőssége. Ennek oka, hogy a termékdíj-fizetési kötelezettséget valótlan átvállalási szerződésekkel ne lehessen kikerülni. Hasonló okokból kifolyólag nem lehet természetes személy az átvállaló. Még a cikk elején eset szó róla, hogy a termékdíj-fizetési kötelezettséget részben vagy egészben lehet szerződésben átadni-átvállalni, és ennek mértéke a szerződő felektől függ. Ennek megfelelően előfordulhat, hogy egy gazdálkodó több termékre vonatkozó termékdíj-fizetési kötelezettségét több átvállalási szerződéssel adja át. Jellemző példa erre az elektromos és elektronikai cikkek, ahol a berendezésekre és annak csomagolására más-más hasznosítást koordináló szervezettel kell szerződést kötni. A hasznosítást koordináló szervezeteknek „lejelentett” mennyiség jelenti az átvállalt mennyiséget, abban az esetben is, amikor csak egy hasznosítást koordináló szervezettel vagyunk kapcsolatban.

Borsányi-Bognár Levente

2010. július